

motivaction
research and strategy

@gewise®

Ouderen en nieuwe technologie

Mature Market Monitor 2: rapportage

Peter Jobsen

p.jobsen@motivaction.nl

Pieter Paul Verheggen

p.verheggen@motivaction.nl

Edgar Keehnen

keehnen@agewise.nl

- Ouderen zijn vrijwel even positief over nieuwe technologie als andere leeftijdsgroepen. Ouderen zijn bijvoorbeeld enthousiast over de mogelijkheden om online met hun arts te communiceren.
- Belangrijkste reden voor deze positieve houding is dat ouderen nieuwe technologie als manier zien om langer zelfstandig te kunnen zijn en langer in hun huidige woning te kunnen blijven wonen.
- Nieuwe technologie en nieuwe vormen van online communicatie kunnen wat ouderen betreft menselijk contact niet vervangen, maar hier wel een aanvulling op zijn.
- Het draagvlak voor technologie zal waarschijnlijk verder groeien omdat de veranderde waarden van de nieuwe generatie ouderen betekenen dat zij open staan voor vernieuwing.
- Deze verandering in waarden plaatst aanbieders van zorg en huisvesting gericht op ouderen echter wel voor de uitdaging om met hun aanbod in te spelen op de wezenlijk andere behoeften van deze nieuwe ouderen. Meer dan eerdere generaties richten zij zich op genieten en nieuwe belevenissen.

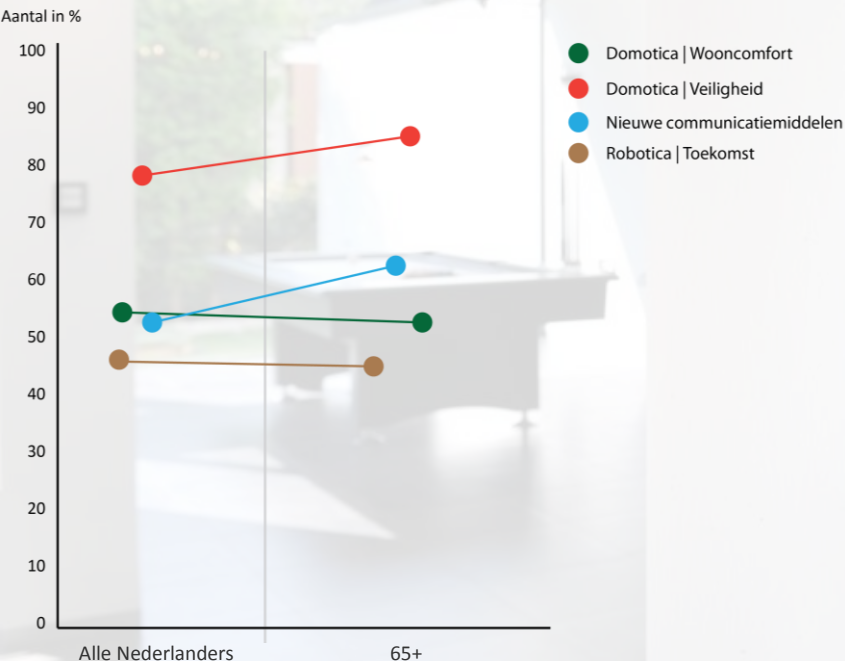
Dit rapport bevat de belangrijkste uitkomsten van een online onderzoek onder de Nederlandse bevolking naar de waardering voor nieuwe technologie. Dit onderzoek is onderdeel van het Mature Market Monitor programma dat als doel heeft de kennis over de waarden en wensen van de Nederlandse ouderen te vergroten. De Mature Market Monitor is een gezamenlijk initiatief van Motivaction en AgeWise, een marketingadviesbureau dat gespecialiseerd is in de oudere doelgroep.

Uniek aan dit onderzoeksprogramma is de aandacht voor de verschillen in waarden tussen ouderen. Hoe je in het leven staat is van wezenlijk belang voor de manier waarop iemand omgaat met het ouder worden en de wijze waarop een oudere zijn of haar leven wil inrichten. Daarnaast doen wij in het kader van het Mature Market Monitor programma steeds onderzoek onder alle leeftijdscategorieën, niet alleen onder ouderen. Zo is goed in kaart te brengen waarin ouderen verschillen ten opzichte van de Nederlandse bevolking als geheel dan wel ten opzichte van andere leeftijdscategorieën.

In totaal deden 1.530 Nederlanders mee aan dit onderzoek, waarvan 247 in de leeftijdscategorie 65-plus. Deze categorie wordt in dit rapport, ter verhoging van de leesbaarheid, ook aangeduid als *ouderen*. Het onderzoeksprogramma Mature Market Monitor is echter breder dan de 65-plusgroep alleen. Ook is het begrip 'ouderen' in de Mature Market Monitor niet per definitie gekoppeld aan de leeftijdsgrens 65-plus.

(zeer) positief tegenover...

Dit onderzoek spitst zich toe op drie vormen van nieuwe technologie:

1. Domotica: dit zijn technische toepassingen in huis zoals op afstand bedienbare verlichting en verwarming, een systeem dat de deur opent en automatische gordijnen. Naast het verhogen van het wooncomfort kan domotica ook een rol spelen bij het verhogen van de veiligheid thuis, bijvoorbeeld door een alarmeringssysteem voor als iemand onwel wordt of een digitaal systeem dat bij inbraak een signaal verstuurt.
2. Nieuwe communicatiemiddelen zoals het vanuit huis kunnen communiceren met een arts of verpleegkundige.
3. Robotica: een zeer vernieuwende vorm van technologie waarbij een robot een rol speelt in het dagelijks leven, bijvoorbeeld bij het lichamelijk en geestelijk actief houden van ouderen.

De figuur hiernaast geeft weer hoeveel procent van totaal Nederland en welk percentage van de 65-plussers (zeer) positief is over de verschillend vormen van nieuwe technologie. Het is opvallend dat ouderen zelfs nog positiever staan ten tegenover domotica voor veiligheid en nieuwe communicatiemiddelen dan Nederland als geheel.

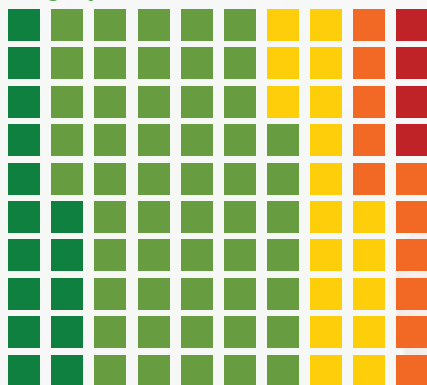
Robotica is nog wel de meest 'spannende' vorm van nieuwe technologie: hier is minder dan de helft van de ouderen op dit moment positief over. Maar het percentage ouderen dat positief is over robotica is nauwelijks lager dan dat bij Nederland als geheel. In het vervolg van dit rapport gaan wij nader in op de verschillen.

- Jongeren van 18 t/m 34 jaar staan het meest positief tegenover domotica ter verhoging van het wooncomfort; 67% van hen staat hier positief of zelfs zeer positief tegenover. Opvallend is dat het percentage onder ouderen niet veel lager is: 52% is positief over domotica.
- Gemak alleen geeft voor ouderen niet de doorslag bij hun positieve oordeel over domotica; 57% van de 65-plussers geeft aan dat zij er vanuit gaan dat domotica hun woning geschikt maakt voor hun oude dag.
- 24% van de ouderen is negatief over domotica ter bevordering van het woongenot. 67% van deze dus relatief kleine groep ouderen noemt het overbodige luxe. De helft van hen geeft daarnaast aan niet overgeleverd te willen zijn aan technologie.

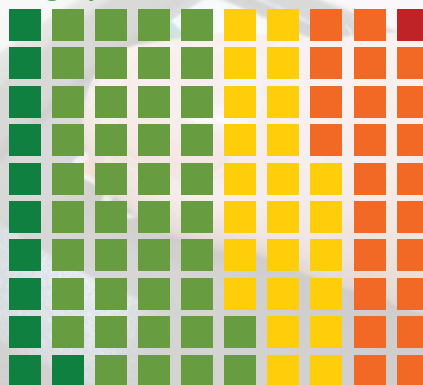
Hoe staat u er tegenover om (in de toekomst) domotica te gebruiken die het wooncomfort verhogen?

67%

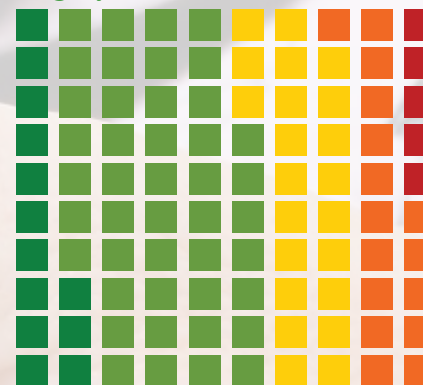
18 t/m 34

52%

65+

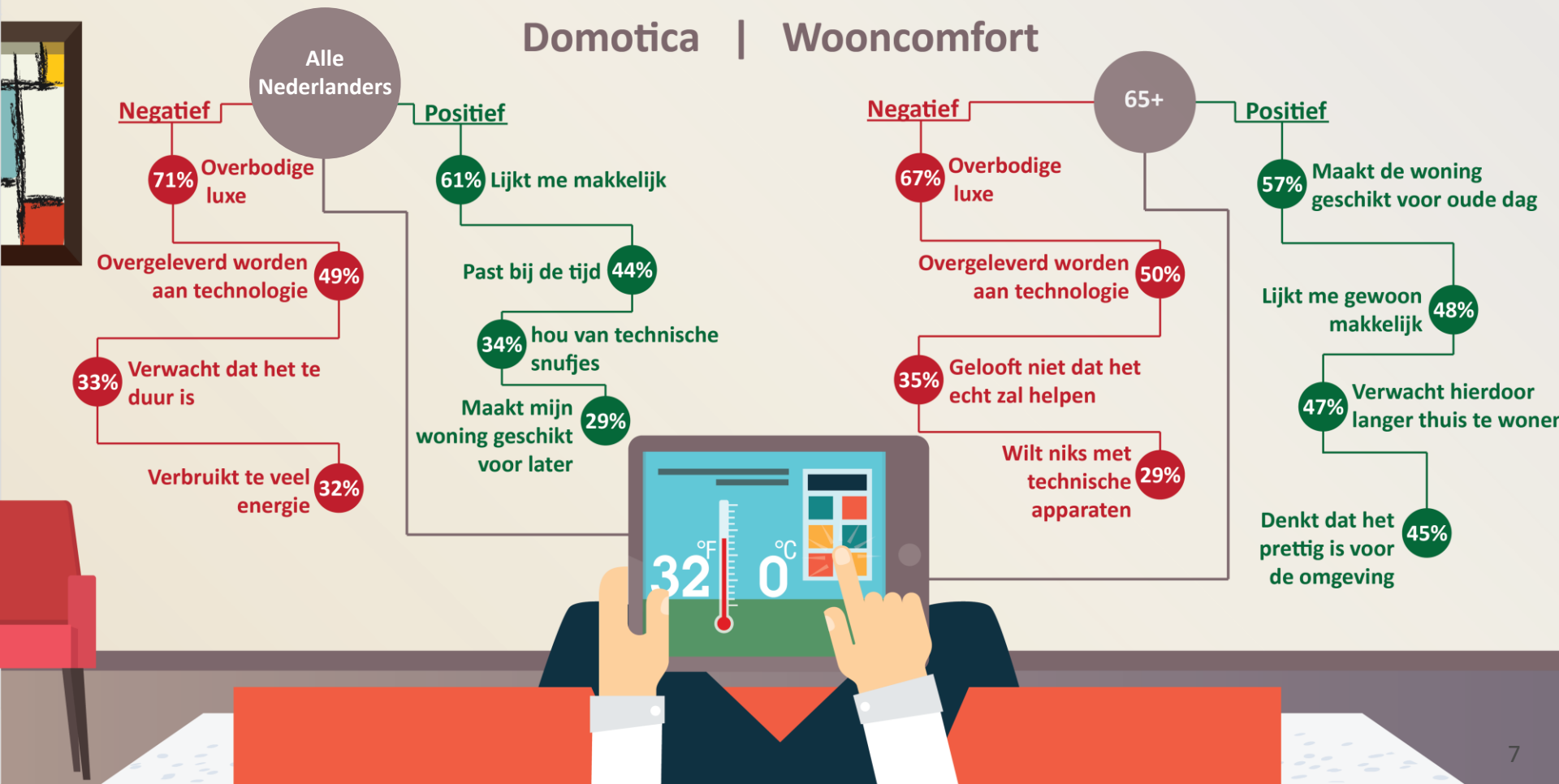
57%

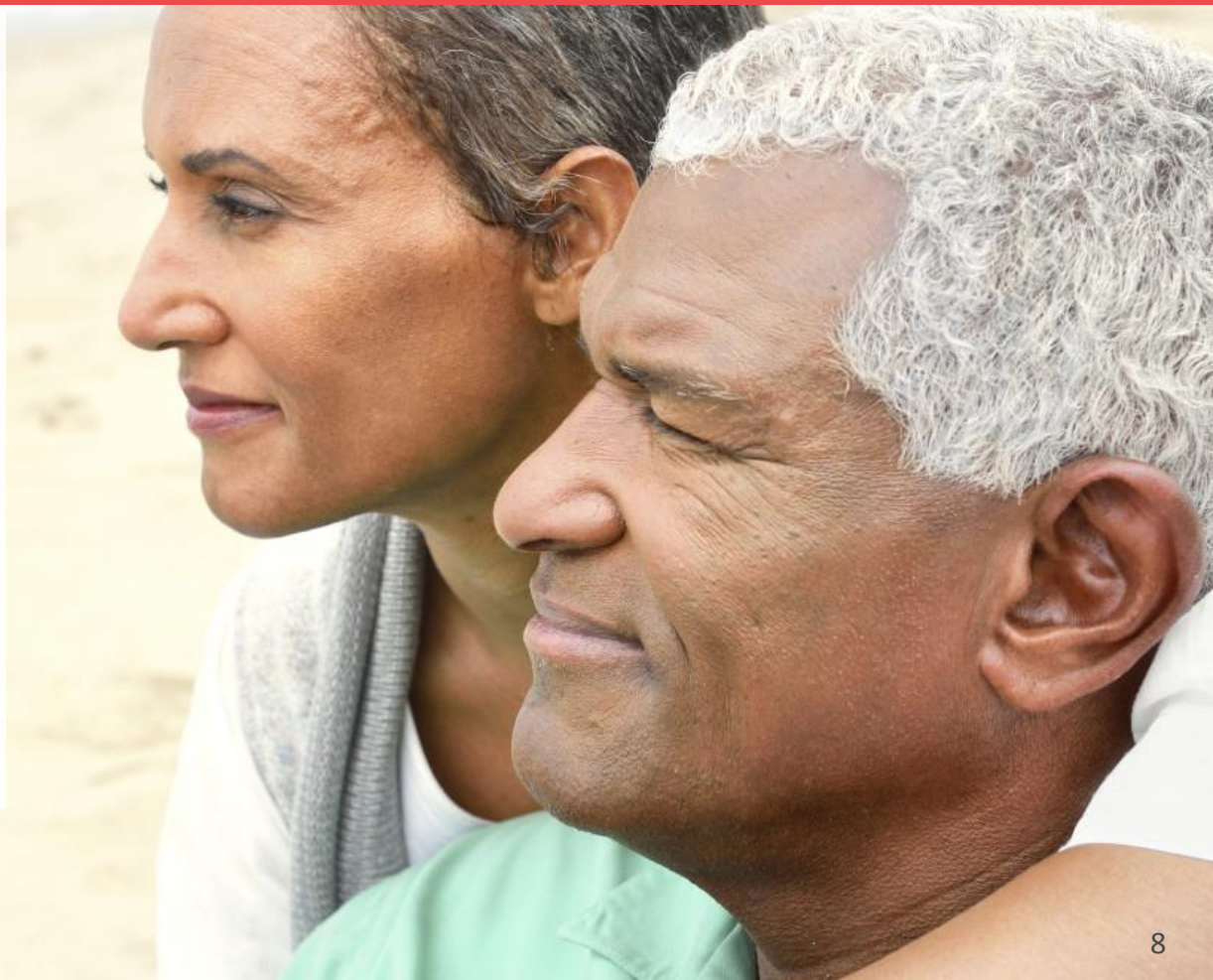
Alle
Nederlanders

Waarom staat u er negatief/positief tegenover om zelf dergelijke toepassingen te gebruiken om het wooncomfort te verhogen?

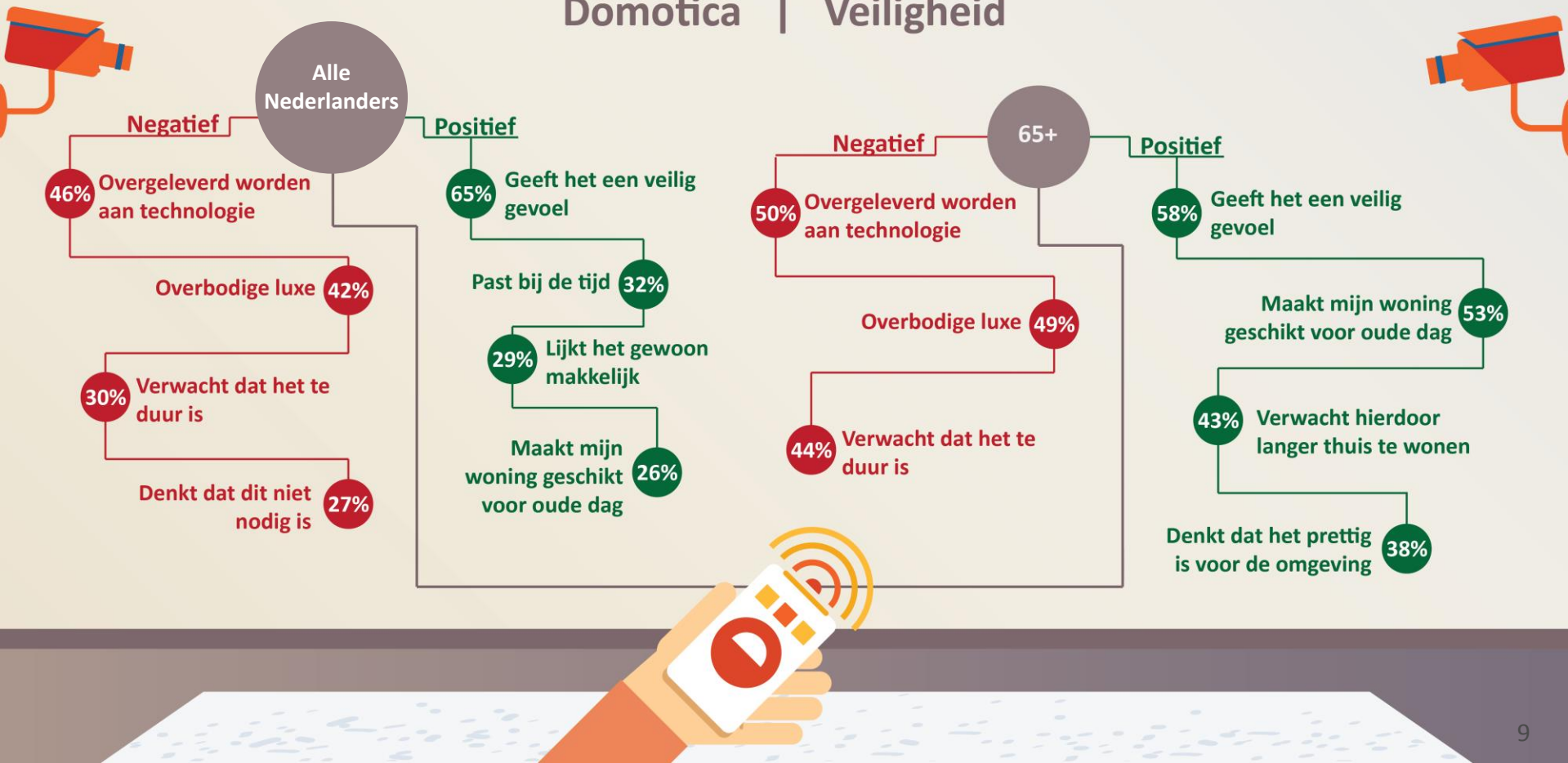
Domotica | Wooncomfort

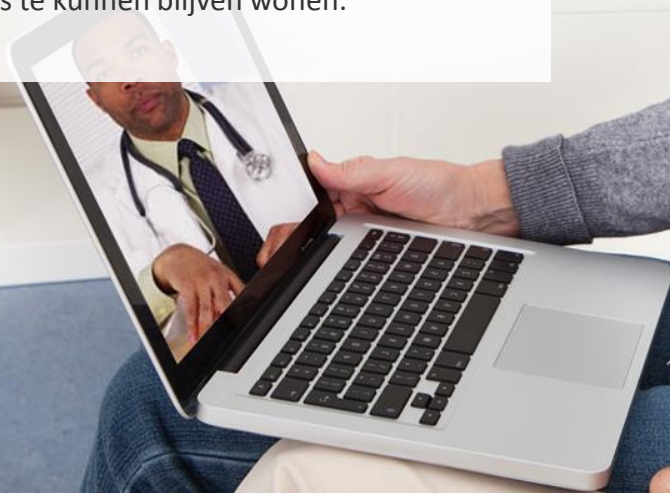
- 78% van Nederland staat positief tegenover domotica om de veiligheid te vergroten. Bij ouderen is dit zelfs 85%.
- Ouderen die positief staan tegenover deze vorm van domotica noemen 'een veilig gevoel' en (wederom) 'maakt mijn woning geschikt voor mijn oude dag' als belangrijkste redenen.
- Slechts 8% van de Nederlanders staat negatief tegenover domotica die de veiligheid in huis te verhoogt, bij 65-plussers is dit zelfs maar 5%.

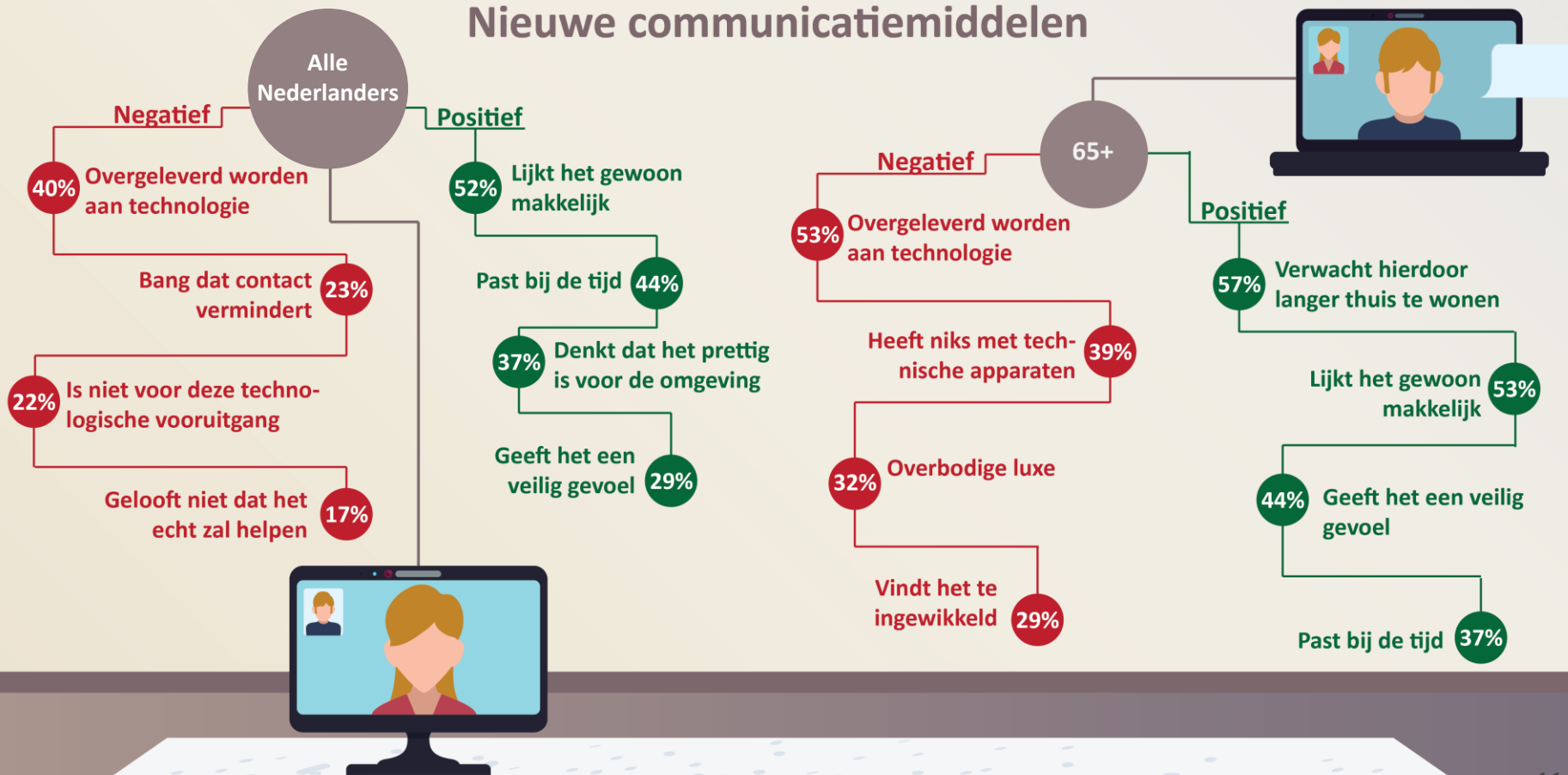
Domotica | Veiligheid

- Meer dan de helft van de Nederlanders (53%) is positief over het online kunnen communiceren met arts of verpleegkundige. Bij 65-plussers is dit zelfs 62%.
- Nederland breed is 'gemak' het meest genoemd als reden (52%) om positief te zijn over online communicatie. Ouderen noemen een meer wezenlijke reden: 57% van de ouderen die positief is over nieuwe communicatiemiddelen om met een arts te kunnen spreken, verwacht hierdoor langer thuis te kunnen blijven wonen.

Nieuwe communicatiemiddelen

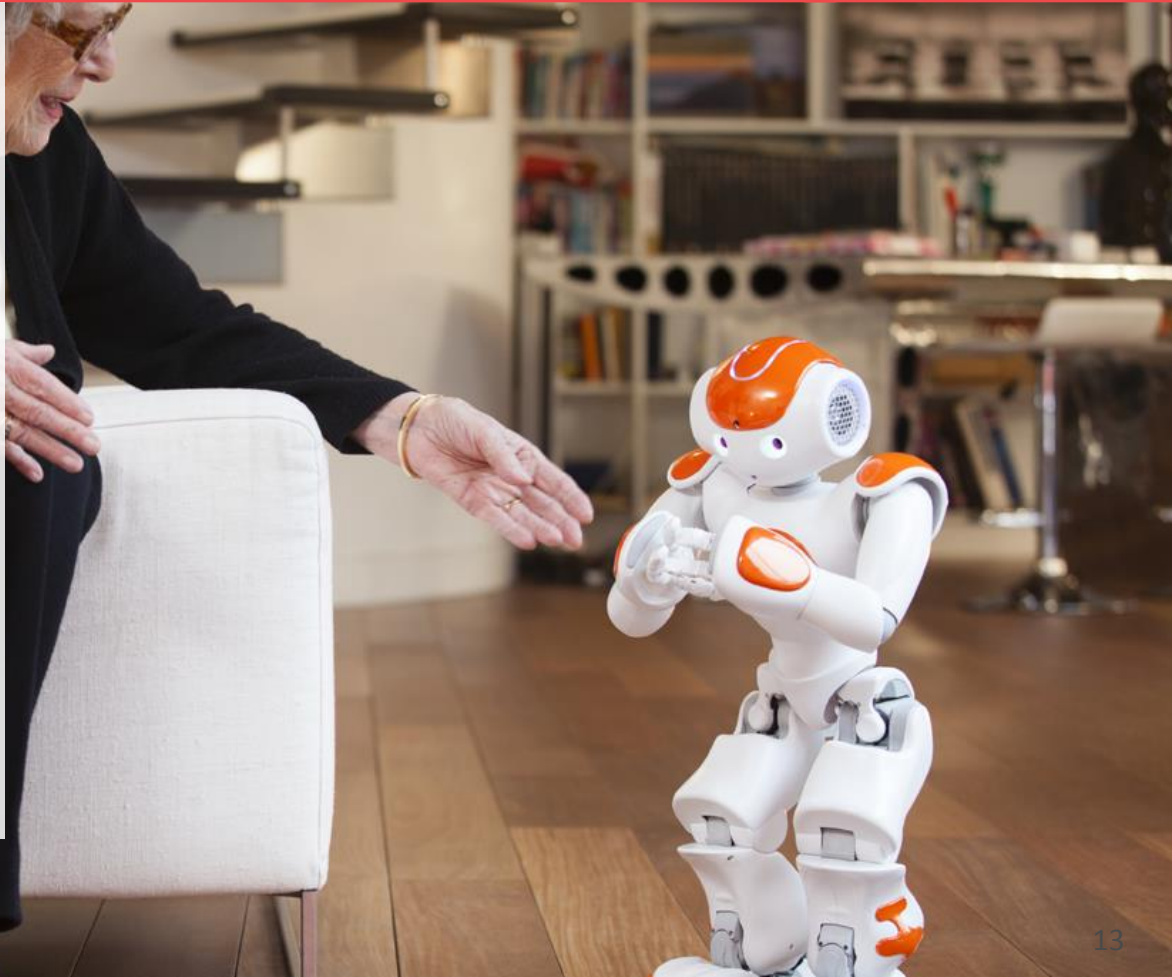
Stel dat u in de toekomst (meer) ondersteuning en zorg nodig zou hebben, hoeverre vindt u dan onderstaande producten aantrekkelijk om te gebruiken?

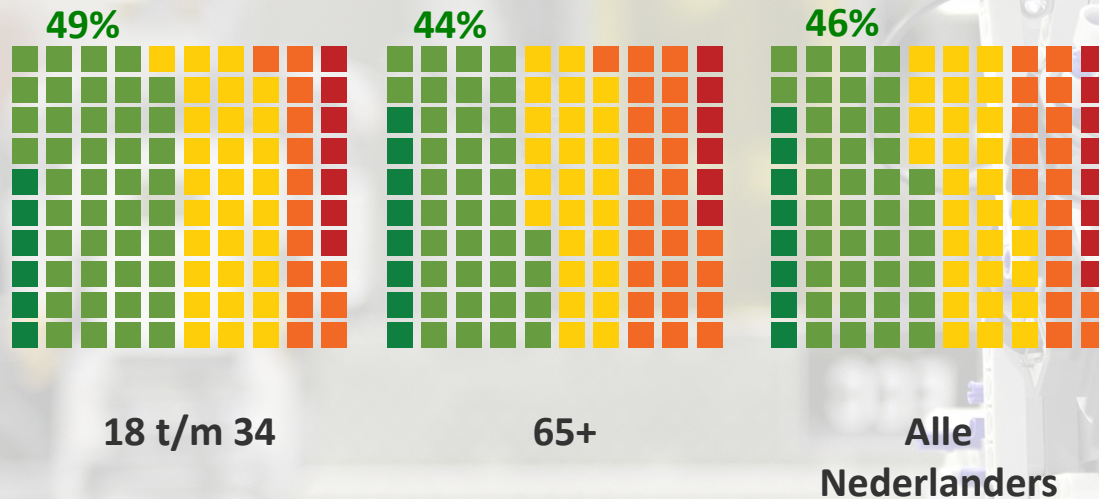
In het onderzoek is gevraagd naar de aantrekkelijkheid van een aantal specifieke domotica-toepassingen. Opvallend verschil tussen ouderen en alle Nederlanders gezamenlijk: waar bij ouderen het digitaal alarmsysteem het meest populair is (met 85% die het (zeer) aantrekkelijk vindt) is bij Nederland totaal de automatische verlichting favoriet.

Ook uit deze uitkomst blijkt het wezenlijke verschil in belang van domotica voor ouderen ten opzichte van andere leeftijdsgroepen: waar domotica voor ouderen iets is wat er aan kan bijdragen dat zij langer zelfstandig kunnen blijven, biedt domotica voor andere leeftijdsgroepen vooral gemak. En daarmee lijkt domotica voor hen van minder groot belang dan voor ouderen.

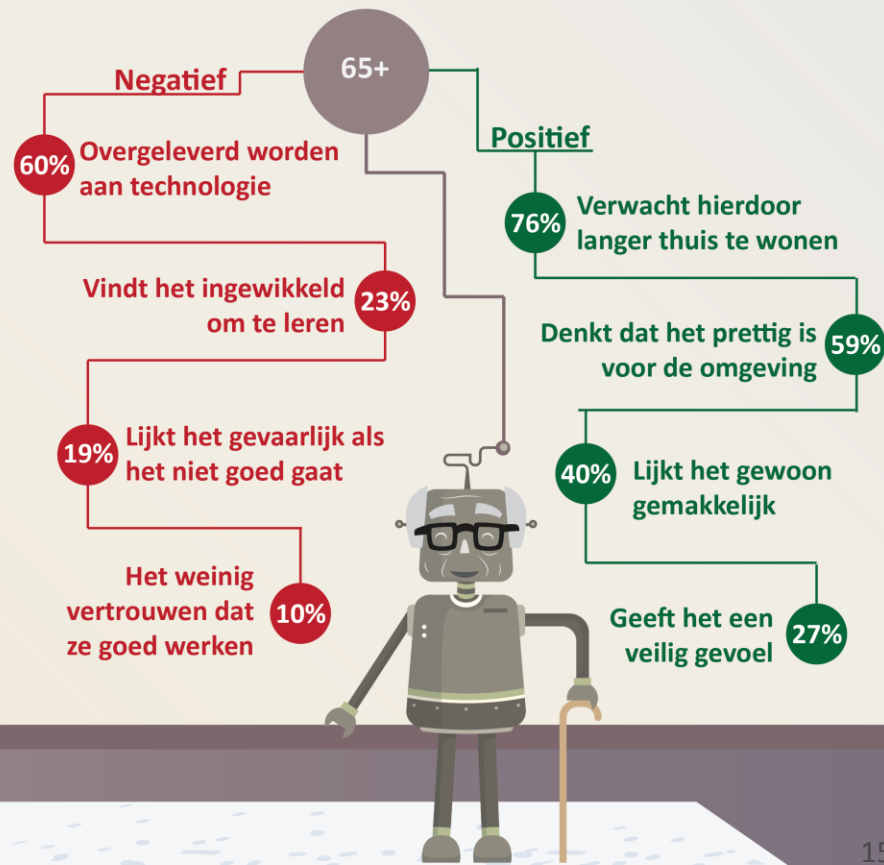
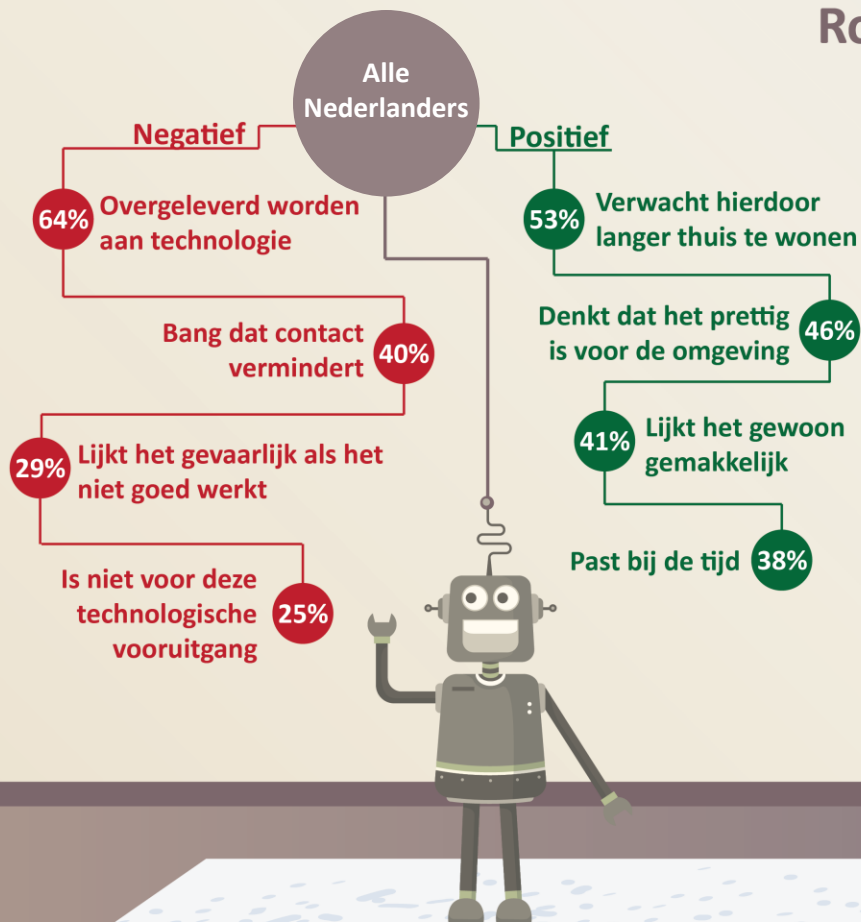
- Er is binnen de Nederlandse bevolking geen meerderheid die (nu al) positief is over de inzet van robotica als men later meer zorg nodig heeft. Wel zijn er meer voorstanders (46%) dan tegenstanders (25%).
- Driekwart van de ouderen die positief is over de inzet van een zorgrobot geeft hiervoor als reden dat zij verwachten dat zij met behulp van een zorgrobot langer thuis kunnen blijven wonen. Bijna 60% geeft hiernaast aan dat zij verwachten dat een zorgrobot prettiger is voor hun omgeving, bijvoorbeeld omdat zij hierdoor een minder zwaar beroep hoeven te doen op hun mantelzorgers.
- Degenen die negatief zijn over robotica geven als belangrijkste reden hiervoor dat zij niet overgeleverd willen zijn aan technologie.

Hoe staat u tegenover de inzet van robotica wanneer u in de toekomst (meer) zorg en/of ondersteuning nodig zou hebben?

Robotica

Robotstofzuiger die zelf het huis rondgaat

Alle Nederlanders: 65% aantrekkelijk
65+: 51%

Een robot die eenvoudige taken kan uitvoeren

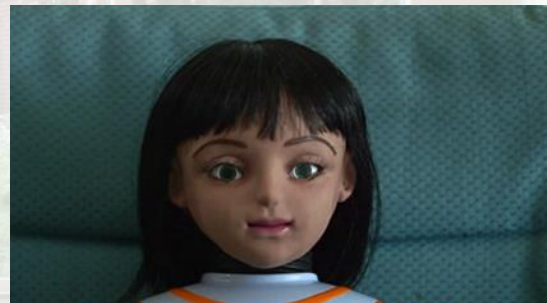
Alle Nederlanders: 62%
65+: 34%

Aan alle Nederlanders is gevraagd welk type zorgrobot hen aanspreekt met behulp van de vraag:

Stel dat u in de toekomst (meer) ondersteuning en zorg nodig zou hebben, in hoeverre vindt u dan onderstaande producten aantrekkelijk om te gebruiken?

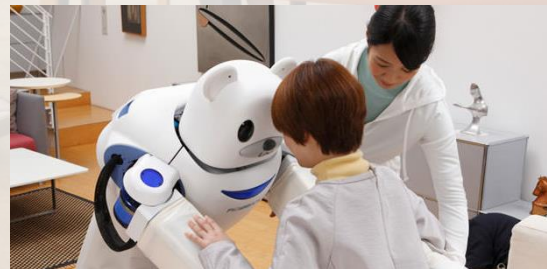
In de aantrekkelijkheid van de verschillende vormen van robotica is een duidelijke adoptiecurve zichtbaar: de al enigszins ingeburgerde robotstofzuiger en een robot die eenvoudige taken kan uitvoeren zijn het meest aantrekkelijk, maar robots die letterlijk en figuurlijk dichterbij komen, zijn voor veel ouderen nog een brug te ver. Het gaat hier bijvoorbeeld om een sociale robot en een robot die helpt met persoonlijke verzorging.

Een sociale robot

Alle Nederlanders: 60%
65+: 26%

Een robot die helpt met persoonlijke verzorging

Alle Nederlanders: 35%
65+: 24%

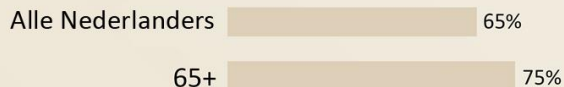
- Tot slot zijn in de Mature Market Monitor een aantal stellingen over de rol en het gebruik van technologie voorgelegd.
- Daaruit blijkt dat het een misvatting is te veronderstellen dat ouderen alleen face to face met zorgverleners contact willen hebben. Sterker nog: driekwart van de ouderen zou het een opluchting vinden als ze niet meer (elke keer) naar ziekenhuis of praktijk hoeven om met een arts te praten. Ook vinden zij het fijn als technologie er aan kan bijdragen dat zij minder een beroep hoeven te doen op hun sociale omgeving.
- Technologie dient er idealiter voor te zorgen dat men zelf kan bepalen op welke momenten en in welke setting je contact hebt met anderen. Wie de innovaties van de afgelopen jaren analyseert, ziet dat vrijwel alle succesvolle nieuwe technologie gericht is op meer contact met anderen, niet op minder. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de smartphone. Toch bestaat onder ouderen de zorg dat meer technologie in de zorg tot meer eenzaamheid kan leiden: het gebruik van nieuwe communicatiemiddelen, domotica en robots dient een aanvulling te zijn op menselijk contact, geen vervanging hiervan. Deze zaken kunnen helpen om ouderen minder afhankelijk en langer zelfstandig te laten zijn, maar dit betekent niet dat de rol van de mens, hetzij als professional of mantelzorger, is uitgespeeld. Integendeel.

Is het (zeer) eens met de stelling...

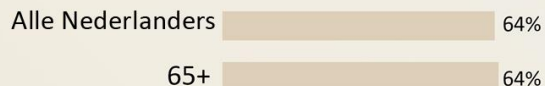
Ik vind het een opluchting dat ik vanuit huis met een (huis)arts of verpleger zou kunnen praten zonder dat ik daarvoor naar een praktijk of ziekenhuis hoeft

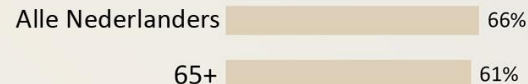
Als ik gebruik ga maken van slimme techniek in huis kan ik langer thuis blijven wonen als ik ouder word

Ik vind het leuk om meer te leren over nieuwe technologische toepassingen in huis

Ik zou het prettig vinden als ik door technologie minder vaak een beroep hoeft te doen op professionele zorgverleners

Ik zou het prettig vinden als ik door technologie minder vaak een beroep hoeft te doen op mijn sociale omgeving

Technologie moet menselijk contact niet in de weg staan Is het (zeer) eens met de stelling...

Ik vrees dat meer technologie in de zorg zal leiden tot eenzaamheid

Ik ben bang dat ik de nieuwe technologieën voor in huis niet meer bij kan houden

Alle Nederlanders 77%

Alle Nederlanders 47%

65+ 77%

65+ 58%

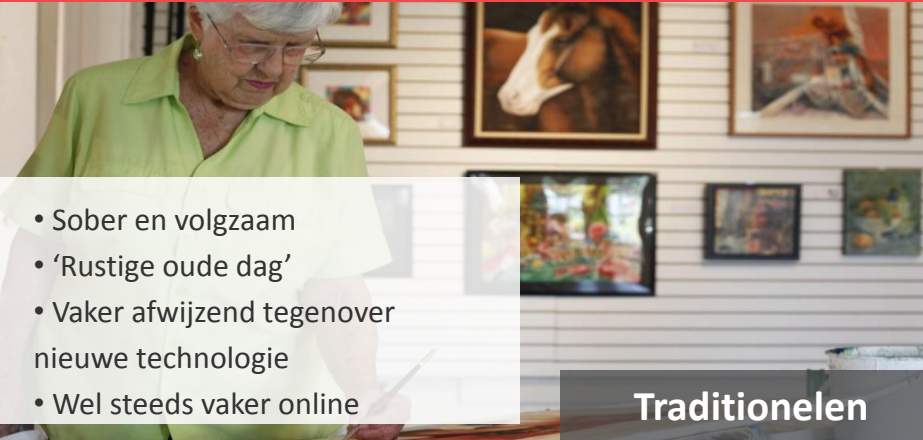

- In de verdeling over de verschillende waardesegmenten per generatie valt op dat de toekomstige tachtigjarigen (de zogenaamde babyboomgeneratie) in waarden sterk verschillen van de huidige generatie tachtigjarigen. Er is een verschuiving gaande van traditionele (sober, rustige oude dag) en conservatieve waarden (behoud van status en structuur) naar moderne (genieten) en postmoderne (beleven) waarden. Uit het Mentality-onderzoek naar de waarden van de Nederlandse bevolking blijkt bovendien dat het waardenpatroon van een individu na zijn of haar dertigste nauwelijks nog verandert. Als we deze ontwikkeling doorvertalen naar de toekomst dan zullen de tachtigjarige van 2030 dus wezenlijk andere waarden en wensen hebben dan de tachtigers van 2015.

- De huidige vormen van zorg en wonen voor ouderen zijn echter nog vrijwel uitsluitend gericht op ouderen met traditionele waarden. Dit leidt tot een grote uitdaging voor zorginstellingen en aanbieders van huisvesting om te komen met nieuwe producten, diensten en vormen van huisvesting. Die zullen wezenlijk anders moeten gaan inspelen op de wensen van ouderen.

- Ook is de verwachting dat het draagvlak voor nieuwe technologie onder ouderen verder zal groeien. Uit dit onderzoek blijkt dat met name ouderen met postmoderne waarden technologie omarmen als hen dat helpt om zelfstandig te blijven en nieuwe dingen te ontdekken.

- Sober en volgzzaam
- 'Rustige oude dag'
- Vaker afwijzend tegenover nieuwe technologie
- Wel steeds vaker online

Traditionelen

- Huidig beeld bedrijfsleven van 'vermogende oudere'
- Mee blijven tellen als je oud bent door wijsheid en ervaring
- Bereid om te betalen voor extra zorg en luxe
- Vaste maatschappelijke structuren behouden, maar wel open voor nieuwe technologie

Conservatieven

- Oud zijn = blijven genieten van het leven
- Gericht op comfort en veeleisend
- Ontevreden over huidige ouderenzorg in Nederland
- Gemiddeld positief over technologie, wel vaker bezorgd om eenzaamheid onder ouderen

Modernen

- Oud worden = nieuwe dingen ontdekken
- Graag wonen en leven tussen andere generaties
- 'Jonge' levensstijl i.c.m. gemiddeld hoog inkomen
- Positief over nieuwe technologie voor behoud zelfstandigheid

Postmodernen

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

A blurred background image showing several hands in motion, suggesting a presentation or a meeting. The hands are wearing light-colored sleeves, and one hand in the foreground has a ring.

motivaction
research and strategy

@gewise®

www.motivaction.nl

www.agewise.nl